

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Wij moeten het vanmorgen weer hebben van de buitenlanders. De alloctonen van Israël – de heidenen – hebben weer een prominente rol in het evangelie. De betekenis van het pasgeboren kind komt vanmorgen door de komst van de magiërs uit het oosten in een ander daglicht te staan. Zij leren ons wat wij met het feest van Zijn geboorte zelf kunnen realiseren. Ik heb er lang over nagedacht wat je een kernwoord zou kunnen noemen in deze **opmerkelijke** geschiedenis. Misschien kun je het onder de noemer van één van de bekende kerstliederen goed typeren: „**Komt laten wij aanbidden, komt laten wij aanbidden die Koning .**” De geleerden uit oostelijke streken willen ons voorgaan en helpen om Jezus als koning te aanbidden. Door gebruik te maken van contrasten en door te laten zien wat overeenkomsten zijn, maakt Mattheüs nu duidelijk hoe wij kunnen reageren op Jezus' komst in onze wereld. Allereerst enkele **contrasten**:

Bethlehem wordt tegenover Jeruzalem geplaatst. Al liggen beide in elkaars directe omgeving, het verschil is groot. Jeruzalem is de **koningsstad**, de stad van **David**. Hier vind je de **tempel**, het **paleis**, Jeruzalem is zowel het **geestelijke middelpunt** als het middelpunt der **aarde**. Naar ieders besef zal het hier moeten gebeuren. Kijk maar naar de **rijke traditie van Israël**: hoe sterk de verbinding is tussen het Huis van David en de verkiezing van de stad van Jeruzalem. Luister hoe de Psalmen de hoofdstad bezingen als de woonstede van God. Hier trok je naartoe voor de belangrijkste feesten, hier ontbrak je niet als wat bijzonders was te vieren.

Bethlehem is met Jeruzalem vergeleken maar een onbelangrijke plaats. Het ligt in Galilea, in het gebied van Zebulon. Nee dan **Judea**, Jeruzalem stak met hoofd en schouders boven Bethlehem uit. En toch komen nu daar die magiërs terecht. De **geografische** aanduiding onderstreept dat de theologie ons meeneemt naar een plaats waar de vreemdelingen ons zullen leren wat aanbidden is.

Een ander groot contrast dat Mattheüs nader uitwerkt is de ene koning tegenover de andere koning te plaatsen. Herodes tegenover het Koningskind. En wie is dan de *valse* koning en wie de *echte*? ... Er staat een **sluwe** en **moordzuchtige** tiran tegenover de koning die later als een **zachtmoedige** op een ezel Jeruzalem zal betreden. De eerste - Herodes -, die zich wel goed voordoet aan de sterrenkundigen en simuleert dat hij later ook het koningskind zal **aanbidden**. Hem de eer bewijzen die een koning toekomt; hij blijkt heel wat anders van plan..

Een derde contrast zie ik hoe het woord heimelijk twee keer op geheel verschillende wijze wordt toegepast. Eerder is het **Jozef** die met de beste bedoelingen het kind in het geheim geboren wil laten worden om ophef van de goegemeente te voorkomen. **Herodes** zoekt ook bepaald niet de openbaarheid, wanneer hij magiërs wil spreken om van hen te horen wanneer de ster zichtbaar was geworden. Alleen zijn **bedoelingen zijn slecht**, hij wil uiteindelijk voorkomen dat dit kind verder zal opgroeien. Dat is wat betreft enkele **contrasten**; nu kijken wij naar enkele overeenkomsten. Zowel de geleerden uit het oosten als de geleerden in de omgeving van koning Herodes bezaten veel kennis. Zij kunnen buigen over jarenlange studie en het tot steun zijn van andere mensen. Je kon bij

hen aankloppen. Daarom riep Herodes in een eerder stadium al alle hogepriesters en schriftgeleerden bijeen om hen te vragen waar de **Messias** geboren zou worden. De **plaats** is bij nader inzien dus wel heel belangrijk. **Bethlehem** onderstreept dat God onder de gewone mensen is komen wonen. Dat Hij Zich wil verbinden met hen die niet de eerste en de beste posities bekleden.

Een andere overeenkomst zie ik naar het uitzien van de mensen naar een andere **tijd**. Heel goed toepasbaar bij deze eerste zondag in het nieuwe jaar. Welke voortekenen zijn er? Wat zal ook dit jaar ons nu weer brengen? Luisteren wij alleen naar de onheilsprofeten? ... Is onze eerste prioriteit dat wij **behouden** wat nu al bezitten? ... Zijn wij bereid om **extra offers** te brengen om het roer om te gooien als wij denken aan: het welzijn van vele anderen in deze wereld? Welke **waarden** zullen wij hoog in het vaandel hebben? Welke **verplichtingen** nemen wij op ons om onze naaste ten dienste te zijn? ...

Tijdens Jezus' geboorte leden de mensen veel onder *dreiging* en *uitbuiting* door de Romeinse Bezetter. Alleen al de **belastingen** drukten zwaar op hen en het **geweld** eiste vele slachtoffers. Israël ging gebukt onder terreur en de toekomst-verwachtingen waren misschien nog wel somberder gesteld dan nu in 2019. En is het dan in die dagen en juist voor de Joodse lezers van dit evangelie niet ontluisterend dat juist een hoopvol initiatief komt van geleerden van buiten de landsgrenzen? Zij hadden toch **hun eigen geleerden**, hun wijze mensen die op grond van het verleden hoop voor de toekomst zouden kunnen bieden? ... Wel een **eigen koning** hebben die een bloedig spoor van dood en verderf reeds heeft achtergelaten, en die zich wel **heel vroom** voordoet door te zeggen dat hij het Koningskind eer wil bewijzen, maar anderen zullen hen en ons leren wat aanbidden is. Hoe wij kunnen laten zien dat wij dit Kind met open armen ontvangen.

Wat is aanbidden? ... Je kunt het omschrijven als hulde bewijzen. Het Hebreeuwse werkwoord heeft als extra betekenissen: **bukken, kussen, dienen en vereren**. Mattéüs is daar heel nauwkeurig in, want bijv. als Jezus later als een spotkoning wordt vereerd, dan gebruikt hij een ander werkwoord. Mattéüs zegt hier vanmorgen het gaat de magiërs uit het oosten om de **wereld-heerser; de Koning der koningen**. Om het verschil tussen die verschillende woorden in het Nederlands uit te drukken, zou je vanmorgen kunnen spreken van goddelijke eer bewijzen. Uit meerdere toevoegingen blijkt op welke wijze zij deze goddelijke eer bewijzen. Mattéüs zegt dat zij **vervuld werden van diepe vreugde**. En het expliciet noemen dat zij **knielden** om eer te bewijzen én dan ook nog eens **de geschenken** onderstrepen dat hun inspanning meer is dan een weekendje weg. Door het aantal geschenken dat wordt genoemd, heeft men vaak aangenomen dat het drie sterrenkundigen waren. Letterlijk staat er niet, het kunnen er ook meer geweest zijn. Overigens kunnen wij aan die geschenken ook wel het **belang** van hun goede gaven ontleenen.

GOUD werd in de oudheid al heel vroeg gewaardeerd. Het gold als het beste en in Egypte bijv. stond het gelijk aan leven. Zover ging men in Israël niet, maar het was wel de maatstaf. Alleen de **woorden** en de **rechten** van de Heer waren kostelijker dan goud. Het

was bij uitstek een Koningsgeschenk en je hebt niet veel voorstellingsvermogen nodig om te begrijpen dat bij de bouw van de tabernakel en de tempel veel goud werd gebruikt.

WIEROOK is een bepaalde harssoort dat gebruikt werd als reukwerk. Waar wij hier over spreken is een kostbare vorm die maar 21 keer in het Oude Testament voorkomt. Daarnaast had je een goedkopere soort die van minder kwaliteit was. De wierook die de magiërs hebben meegebracht werd gebruikt bij offers; speciaal bij reukoffers.

Het derde geschenk is de **MIRRE**, eveneens gemaakt van een harssoort. Je kunt het gebruiken als parfum, medicijn of om iemands lichaam mee te balsemen. De nadruk bij Mattéüs ligt wel op de geschenkwaarde en niet in de eerste plaats op de betekenis als specerij dat later gebruikt wordt om Jezus' te zalven. Ook dan gebruikt Mattéüs weer een ander woord dan wat hij hier voor mirre neemt.

De kerkvader Iraneüs zal later schrijven dat hij bij het **goud** denkt aan Jezus' Koningschap, dat de **wierook** verwijst naar Zijn godheid en dat de **mirre** staat voor Zijn dood. En uit een verklaring uit de vorige eeuw komt de uitleg dat de drie geschenken zouden verwijzen naar de drie ambten van Jezus: koning, priester, profeet. Ik denk dat nu wel duidelijk is geworden dat de geschenken veel zeggingskracht hebben, maar weten wij nu wel voldoende wat **aanbidding** is? En kunnen wij er **nu** nog wat mee in **onze tijd**? Bij aanbidding blijkt iets vooraf te gaan. Een mens die tot aanbidding komt, wordt eerst geboeid. Zeg maar wordt tot verwondering gebracht. De Bijbel laat steeds zien hoe God mensen aanspreekt. Hoe Zijn woorden en daden Zijn heil voor deze wereld tonen. Wie tot verwondering kan komen, wordt geraakt door het **geheim** dat schuilgaat in dit kind.

Wat wel nodig blijkt te zijn is dat anderen ons daarbij helpen. De **magiërs** uit het Oosten, de buitenlandse gasten helpen om het kerstgeheim te onthullen. Het raakt hen dat zij getuige mogen zijn van Gods bemoeienis met deze wereld. Aan aanbidden gaat geboeid-zijn vooraf en dat vraagt van ons dat wij kunnen luisteren en wachten. De **voorbereiding van Advent** helpt daarom om de diepte en de reikwijdte van Jezus' geboorte te verstaan. En wie in dat krachtveld komt, verstaat dat je je mag laten leiden door God en Zijn beloften. Wie zo intens de vreugde van de sterrenkundigen kan delen, heeft geleerd wat aanbidding is. **Onvoorwaardelijke prijsgeve**, je durven **onderwerpen** en **verbazen**, je **diensten** aanbieden om op de wijze waarop dit Kind het ons later zal leren, je ook te ontfermen over je medemensen.

De buitenlandse geleerden brengen ons in aanraking met het feit dat wij **gevonden** worden, dat wij ons blijvend kunnen verwonderen en verheugen. Dit nieuwe begin in Bethlehem getuigt van een onvoorwaardelijke genegenheid van God, die begint bij degenen die het **minst** meetellen in de wereld. En wie het nog niet heeft kunnen bevatten, zal zien naar deze oosterse magiërs. Zij kwamen van verre en lieten zich door Herodes niet tegenhouden. Zij vinden 't kind en zijn moeder. Wie volgt! Amen.